

Sekretariatet
Sandra Hedman
Tfn:
E-post: sandra.hedman@regionjh.se

2023-06-13

RS/278/2023

Bilaga med risk och konsekvensanalys gällande åtgärder för att nå en ekonomi i balans

Ekonomiska rapporter under våren 2023 har visat att det ekonomiska läget för Region Jämtland Härjedalen kraftigt försämrats. Regiondirektören har därför via beslut i styrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och kollektivtrafiknämnden fått i uppdrag att vidta åtgärder för att nå en ekonomi i balans.

Under våren har en kartläggning av åtgärder för att nå en ekonomi i balans inom regionstyrelsens förvaltningsområde genomförts. På regionstyrelsens möte den 31 maj gavs en rapport med en summering och bedömd ekonomisk effekt av åtgärder som inryms inom chefs mandat samt de förslag som samordnas med andra förvaltningsområden och beslutas av regiondirektör. Vad gäller åtgärder som behöver behandlas politiskt lämnades inga förslag med hänvisning till ett pågående utredningsarbete. Det nämndes också att hälso- och sjukvårdsnämndens arbete med att nå en budget i balans behöver bevakas samt tydligare beskrivningar av läget nationellt från SKR.

För att bereda vilka förslag som möjligen skulle gå vidare för att hanteras politiskt var utgångspunkten det direktiv som i april gavs till regionstabens avdelningschefer samt ekonomidirektör och HR-direktör. Det handlade om att uppskatta besparingar (både stora och små) i belopp och se över nya uppdrag och fattade beslut under 2021, 2022 och även 2023 för att eventuellt stoppa eller skjuta upp, Ej återbesätta naturliga avgångar (där det är möjligt) alternativt skjuta på rekryteringar samt se till att inga nya kostnader uppstår om inte finansiering kan hanteras genom omprioriteringar eller avveckla andra kostnader.

Föreslagna åtgärder som sedan gick vidare för dialog och ytterligare bedömning var sådana som är beslutade och som innebär kostnadsökningar. Men som i ett första skede inte bedömdes få för stora konsekvenser på Region Jämtland Härjedalens kärnverksamhet eller för medborgarna. De åtgärder som analyserats vidare i form av risk- och konsekvensanalys är:

- Feriepraktik – dra ner på antalet platser eller ta bort
- Avsluta EMAS och certifiering av miljöarbetet
- Avveckla hälsosamtalen

- Genomför ej miljöekonomisk analys
- Frågå användning av enbart HVO som drivmedel för regionens dieseldrivna fordon och i stället använda det drivmedel som är mest effektivt men till den lägsta kostnaden.

Nedan redovisas en summering av de risk- och konsekvensanalyser som gjorts av förslagen.

Dra ner på antalet platser eller ta bort feriepraktik

Att dra ner på antalet platser eller ta bort helt skulle inte ge någon ekonomisk effekt för 2023 eftersom praktikplatser redan tilldelats. Om antalet platser dras ner eller tas bort helt skulle det för 2024 kunna ge en effekt på cirka 450 000 kronor. Feriepraktik är ett bra sätt för regionen att tidigt visa upp sina arbetstillfällen vilket är viktigt i arbetet med kompetensförsörjningen.

Eftersom det ändå skulle ge en effekt 2024 är det rimligt att genomföra en fördjupad utredning av konsekvenserna om att helt ta bort feriepraktiken eller minska antalet platser. I det är det viktigt att belysa vilken betydelse feriearbeten har för regionens kompetensförsörjning.

Avsluta EMAS (EU:s miljölednings- och miljörevisionsordning) och certifiering av miljöarbetet

Kostnaden för EMAS och certifiering av miljöarbetet beräknas vara cirka 230 000 kronor per år. Certifieringsår som infaller vart tredje år är dyrare än de övriga.

Efter att ha analyserat förslaget närmare bedöms ett avslut av certifieringen innebära risker och få konsekvenser på Region Jämtland Härjedalens miljöarbete. Jämtland Härjedalen var en av de första regionerna att bli certifierade 2005. Utifrån att det idag är ett stort fokus på hållbarhet- och miljöfrågor generellt skulle ett avslutande av certifieringen kunna ge fel symbolik. Det ger också en högre trovärdighet när andra bedömer regionens miljöarbete. Certifieringen stödjer vidare ett kvalitetsinriktat arbete som är hållbart över tid. Utan certifieringen kan regionen också få svårare att leva upp till lagkrav och andra krav som regionen själv ställer på leverantörer och samverkanspartners.

Oavsett certifiering eller inte finns stort behov av att bedriva ett utvecklingsarbete inom miljö samt ett arbete med att bättre prioritera miljöaktiviteter utifrån fakta och underlag. Detta också kombinerat med en nyttoanalys där både miljöaspekter finns, och möjligheter till minskade kostnader.

Frågå användning av enbart HVO som drivmedel för regionens dieseldrivna fordon och i stället använda det drivmedel som är mest effektivt men till den lägsta kostnaden.

HVO är ett syntetiskt bränsle som görs på växtoljor och slaktavfall. Exklusive kollektivtrafiken är Regionservice och Ambulansen de stora förbrukarna av drivmedel. Att köra med ”vanligt” drivmedel i stället för HVO innebär en effekt för Regionservice på cirka 200 000 kronor 2023 och 500 000 kronor för 2024. Ambulansen ca 530 000 kronor årligen.

Länets gemensamma energi- och klimatstrategi är att vara fossilbränslefritt 2030, där transporter är en del. Att köra med ”vanligt drivmedel” skulle innebära betydligt större utsläpp som i sin tur innebär att det bli svårare att nå nationella och regionala mål.

Eftersom det skulle ge en ekonomisk effekt redan 2023 finns det, trots nackdelarna, anledning för Region Jämtland Härjedalen att under resterande del av 2023 och 2024 frångå användning av HVO och i stället använda det mest effektiva drivmedlet till lägst kostnad.

Region Jämtland Härjedalen (exklusive kollektivtrafiken) har inte några avtal med bensinbolag om att använda en särskild mängd HVO. För kollektivtrafiken finns trafikavtal som reglerar sådana krav. Förutsättningarna för att ändra de avtalen är inte belyst och skulle om det vore aktuellt behöva utredas närmare. Däremot finns exempel på regioner som tagits sådana beslut. I Region Västerbotten togs den 2 juni 2023 beslut om att föreslå regionfullmäktige att Kravet på HVO kan frångås i de trafikavtal som finansieras av Region Västerbotten. Det mot bakgrund av det ekonomiska läget.

Genomför ej miljöekonomisk analys

Redan beslutat av regionstyrelsen i samband med att verksamhetsplanen för 2023 reviderades på regionstyrelsens sammanträde den 29 mars 2023, § x.

Avveckla hälsosamtalen

I regionplan 2021 angavs att ”I linje med primärvårdens uppdrag att arbeta hälsobefrämjande ska Hälsosamtal införas från 2021. Det blir ett viktigt inslag i det sjukdomsförebyggande arbetet, för tidig upptäckt av sjukdom och som en åtgärd som kan bidra till jämlik hälsa i befolkningen.”

För att kunna införa hälsosamtal så avsattes 4 miljoner kronor. För att kunna fortsätta bygga ut de riktade hälsosamtalen enligt plan så krävs en utökad ram med 0,6 mnkr för genomförande av samtalen. Det fanns en översiktlig kalkyl på 1000 kronor per samtal när beslut togs om införande av hälsosamtal. För att kunna nå fler av dem som normalt inte deltar i hälsosamtal behöver mer tid läggas vilket i snitt ökar kostnaden till 1150 kronor per samtal. Summa fullt utbyggd 2025 är 5 150 000. Att avveckla hälsosamtalen skulle ge en effekt på cirka 2 miljoner kronor 2023 och 4 miljoner kronor 2024.

Forskning har visat att de som deltar i riktade hälsosamtal förbättrar sin hälsa och lever längre. Hälsosamma vanor kan till exempel förebygga 90 procent av all typ-2-diabetes, 80 procent av alla hjärtinfarkter och 30 procent av all cancer. Det positiva är att även små förbättringar kan göra stor skillnad. Därför beslutade förvaltningen utifrån det politiska uppdraget att de som 40, 50, 60 eller 70 år ska få ett personligt erbjudande om riktat hälsosamtal. Syftet med de riktade hälsosamtalen är att deltagarna ska få stöd i att förbättra sin hälsa och att förebygga risken för hjärt- och kärlsjukdomar, såsom hjärtinfarkt och stroke samt diabetes.

Både uppskattningar av möjliga effekter i Region Jämtland Härjedalen samt faktiska utfall från andra regioner och resultat i genomförda studier och kunskapsgenomgångar pekar på att investering i hälsosamtal är lönsam för regionen över tid. Utöver det skapar det ett bättre liv för de medborgare som genomför livsstilsförändring.